

Kartlegging og diagnostisering av traumelidelser hos voksne

Grunnkurs traumebehandling med voksne. Zoom 25-26.8.21.
Spesialrådgiver Hilde Pentzen, RVTS Øst

Regionalt ressursenter om vold, traumatisk stress og selvmordforebygging
www.rvts.no

1

2

Læringsmål

Kjenne til de viktigste traumerelaterte symptomene

- Over-/ underaktivering, gjenopplevelse, unngåelse
- Symptomer forbundet med kompleks traumatisering
- Dissosiative symptomer: amnesi, somatoforme plager, depersonalisering, derealisasjon, identitetsforvirring, identitetsveksling

Kjenne til de viktigste traumediagnosene

- PTSD, kompleks PTSD, dissosiative lidelser

Ha bedre forutsetning for å kunne håndtere de vanligste differensialdiagnostiske utfordringene

- Traumelidelse vs personlighetsforstyrrelse
- Dissosiasjon vs psykose

2

Traumerelaterte symptomer

3

Gjenopplevelse / Intrusjon / Flashback

- Minner, tanker, bilder, lyder, lukter eller kroppslige fornemmelser fra den opprinnelige hendelsen som trenger seg på
- Forstyrret opplevelse av tid og sted
- Ytre, indre og relasjonelle triggere

4

Unngåelse

- Stimuli assosiert til traumatiske hendelser:
  - Eksterne påminnere, indre påminnere, relasjonelle påminnere
- Generalisering

5

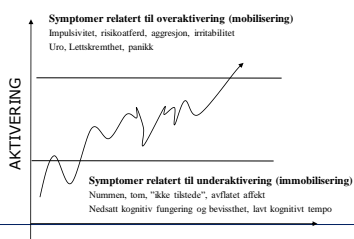

Over- og underaktivering

6

Symptomer forbundet med kompleks traumatisering

- Vansker med følelsesregulering
- Relasjonelle vansker
- Negativt selvilde

7

Dissosiative symptomer

- Amnesi (hukommelsesvansker)
- Somatoforme plager (kroppslige plager)
- Depersonalisering ("fremmed selv")
- Derealisasjon ("fremmed andre / omgivelser")
- Identitetsforvirring ("hvem er jeg")
- Identitetsveksling ("flere forskjellige jeg")

- Forekommer i mindre alvorlig grad hos friske og i andre pasientgrupper.
- Dissosiative lidelser: alvorlig grad av symptomet
- Komplekse dissosiative lidelser: cluster av symptomene i alvorlig grad

8

Traumerelaterte diagnoser

9

10

Diagnostiske kriterier for Posttraumatisk stresslidelse (F43.1) i ICD 10

- Forsinket eller langvarig reaksjon på belastende **hendelse** eller situasjon av usedvanlig truende eller katastrofal art, som sannsynligvis vil fremkalle sterkt ubehag hos de fleste
- **Gjenopplevelser**: Påtrengende minner, drømmer, mareritt
- **Nummenhet, avflating**, distansering fra andre mennesker, nedsatt reaksjoner på omgivelsene, anhedoni, og **unngåelse** av aktiviteter og situasjoner som minner om traumat.
- Frykter og **unngår** det som minner om traumat.
- **Autonom hyperaktivitet** og vaksomhet, lettskremthet og søvnløshet.

10

ICD 11: Post traumatisk stresslidelse

- Hendelse
- Gjenopplevelse
- Unngåelse
- Opplevelse av fare

11

ICD 11: Kompleks PTSD inkludert som egen diagnose

PTSD	Kompleks PTSD
Hendelse	Hendelse
Gjenopplevelse	Gjenopplevelse
Unngåelse	Unngåelse
Opplevelse av fare	Opplevelse av fare
	Affektregulering
	Negativ selvbeholdning
	Interpersonelle vansker

12

Differensialdiagnostiske problemstillinger

16

Differensialdiagnostiske problemstillinger, PTSD

- Traumeopplevelser er vanlig i mange pasientgrupper og skiller ikke ifht PTSD.
- Gjenopplevelser / flash-backs med traumatisk innhold er viktigste differensialdiagnostiske symptom
- Mange pasienter opplever påtrengende tanker/følelser/minner/drømmer, men innholdet og tidsforvirring skiller.
- Sterke flashbacks kan ha hallusinatoriske kvaliteter, undersøk vrangforestillinger for å differensiere mot psykose.
- Mange pasienter har symptomer på overaktivering, underaktivering og unngåelse (eks bipolar, ADHD). Klassisk ved PTSD er imidlertid opplevelsen av å være i fare.

17

Differensiering Kompleks PTSD og emosjonelt ustabil PF

Kompleks PTSD:	Ustabil personlighetsforstyrrelse:
Traumatisering	Kan ha traumatisering
PTSD	Kan ha PTSD
Stabil negativt selvbilde	Ustabil selvbilde
Unngåelse av relasjoner	Frykt for avvising/bli forlatt

Clifton, M., Garvert, D. W., Weiss, R., Carlson, E.B., Bryant, R. A. (2014). Distinguishing PTSD, Complex PTSD, and Borderline Personality Disorder: A latent class analysis. *European journal of psychopathology*, 2(14) 9-20307

18

Hva kan skille schizofreni og komplekse dissociative lidelser?

- Cluster av alvorlige dissociative symptomer
- Særlig alvorlig amnesi og somatoform dissosiasjon
- Grad av vrangforestillinger og kvaliteten på disse (korrigierbar, bisarr)
- Variasjon i funksjon

-> Komorbiditet kan absolutt forekomme!
